

Talousarvio- ja alijäämien kattamisaikataulun muutos

Aluehallitus 27.04.2026
5711/02.02.00/2026

Valmistelija talousjohtaja Sampo Salo, puh. 040 657 6212, sampo.salo(at)omahame.fi

Selostus Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuusto hyväksyy talousarvion. Hyvinvointialueen hallintosäännön 68 § mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä aluevaltuustolle siten, että aluevaltuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Menomäärärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteissa tapahtuneitten muutosten takia, aluevaltuuston on hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutukset menomäärärahoihin ja tehtävä tarvittavat muutokset niihin.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa. Hyvinvointialueen taloudenpidossa tulee kiinnittää erityistä huomiota myös siihen, etteivät sen sitoumukset ylitä hyvinvointialueen taloudellisia resursseja.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen taloussuunnitelma perustuu aluevaltuuston 16.12.2025 § 124 hyväksymään talousarvioon 2026 ja taloussuunnitelmaan 2026–2028. Talousarvion pohjatietona on ollut vuosina 2023 ja 2024 kertynyt alijäämä sekä ennuste tilikauden 2025 ylijäämästä. Talousarvio perustunut voimassa olevaan lainsäädäntöön, jonka mukaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueen on tullut kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2026 loppuun mennessä.

Eduskunta käsittelee parhaillaan hyvinvointialueiden alijäämien kattamisen joustoista annettua hallituksen esitystä (HE189/2025 vp). Esityksessä alijäämien kattamisen aikataulua ollaan pidentämässä enintään vuoden 2029 loppuun saakka. Jokainen hyvinvointialue olisi täten nykyistä asianmukaisemmin lainsäädäntökokonaisuuden piirissä siten, että suurimmalle osalle alueista alijäämän kattaminen laissa säädettävässä määräajassa olisi mahdollista. Valtiovarainministeriö päättäisi määräajan jatkamisesta hyvinvointialueen hakemuksesta. Hyvinvointialue ei saisi automaattisesti kattamismääräajan pidennystä sitä hakiessaan, vaan arvion uudesta määräajasta tekisi valtiovarainministeriö. Kyse olisi aina hyvinvointialuekohtaisesta alueen talouden tilanteen ja näkymien kokonaistarkastelusta. Niiden alueiden, jotka eivät kykenisi kattamaan kertyneitä alijäämiään edes pidennetyssä määräajassa, sosiaali- ja terveystieteiden ja valtiovarainministeriön harkittavaksi jää

hyvinvointialueen arviointimenettelyn käynnistäminen.
Arviointimenettelyssä talouden tasapainottaminen tapahtuu lähtökohtaisesti vielä pidemmän ajanjakson puitteissa, kuin nyt esitetty sääntely mahdollistaa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella on valmisteltu kevään ajan talousarviomuutosta sekä hakemusta alijäämien kattamisaikataulun muutokselle. Olennainen osa kattamisaikataulun muutosta ovat uudet talouden tasapainottamistoimet. Tilannekuva hyvinvointialueen rahoituksesta muuttui merkittävästi kevään aikana, kun hyvinvointialueelle toimitettiin arvioita rahoituksen muutoksesta hyvinvointialueiden rahoituslain kolmannen vaiheen hallituksen esityksestä. Lopullisia vaikutuksia ja laskelmia ei hyvinvointialueen käytössä ole valmistelun edetessä ollut, joten talouden suunnittelu on perustunut enemmän tai vähemmän arvioiden varaan. Valtiovarainministeriö julkaisee vuoden 2027 ennakkollisen rahoituslaskelman ja rahoituksen painelaskelman vuosille 2028–2030 vasta 30.4.2026. Tämän on haastanut talouden suunnittelun valmistelua merkittävästi. Alijäämien kattamisaikataulun muutos ja talouden tasapainoon pääseminen esitettyssä enimmäisajassa edellyttää hyvinvointialueelta joka tapauksessa merkittäviä uusia talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Tasapainottamistoimenpiteitä on valmisteltu osana muutostalousarviota sekä alijäämien kattamisaikataulun muutosta.

Aluehallitukselle tuodaan tiedoksi talousarviomuutoksen sekä alijäämien kattamisaikataulun muutossuunnitelmien valmistelutilanne.
(JS)

Toimivallan peruste Hallintosääntö 10 §

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys

Aluehallitus merkitsee valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös

Täytäntöönpano Päätösote / talousjohtaja Sampo Salo

Muutoksenhaku Ei muutoksenhakuoikeutta